

ARAŞTIRMA MAKALESİ

**Eski Amaçların Yeni Araçlarla Sürdürülmesi: Dijital Aktivism Greenpeace Türkiye
“NAe São Paulo” Analizi**

Arş. Gör. Mürüvvet ÇIKIN, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Ankara, e-posta: oralmuruvet@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5581-3912>

Öz

Geleneksel toplumların birbirleriyle haberleşebilmek için kullandığı araçlar günümüzde yerini yeni iletişim teknolojilerine bırakmıştır. Ağ toplumuna geçişle hayatımızın merkezi olan bu teknolojik araçlar, sosyal alanlarda pek çok dönüşüme neden olmuştur. Belli bir toplumsal konuya dikkat çekmek, çatışmalı konuları çözüme ulaştırmak uğruna bir araya gelerek kolektif bir güç oluşturan toplumsal hareketler de bundan nasibini almış ve aktivistler yeni iletişim teknolojileriyle birlikte alternatif eylem pratikleri arayışına girmiştir. Daha önceleri meydanlarda verilen karşıt güç savaşları dijital bir yapıya bürünerek dijital aktivizm olgusunu doğurmuştur. Çalışmada toplumsal hareketlerin interneti kullanma pratikleri üzerinde durularak, en bilinen çevreci toplumsal hareket olarak Greenpeace'in *NAe São Paulo* isimli gemiye yönelik aktivist eylemleri twitter üzerinden incelenmiştir. 3 Ağustos-14 Eylül 2022 tarihleri arasında gemiye yönelik atılan 39 tweet seçilmiştir. Araştırma ağırlıklı olarak nitel bir içerik analizine dayanmakla birlikte bazı niceliksel yönlerde analiz edilmiştir. Analizler ışığında yeni medyanın aktivist eylemleri duyurma, farkındalık yaratma, eylemcilere organize olma ve proaktif bir biçimde hareket edebilme imkanı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Hareketler, İnternet, Aktivist Eylemler, Dijital Aktivism, Greenpeace.

Makale Gönderme Tarihi: 08.11.2022

Makale Kabul Tarihi: 11.01.2023

Önerilen Atf:

Çıkın, M. (2023). Eski Amaçların Yeni Araçlarla Sürdürülmesi: Dijital Aktivism Greenpeace Türkiye “NAe São Paulo” Analizi, *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(1): 117-129.

Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences

2023, 6(1): 117-129. DOI:[10.26677/TR1010.2023.1174](https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1174)

ISSN: 2667-422X Dergi web sayfası: www.sobibder.org

RESEARCH PAPER

Maintaining Previous Objectives Through New Instruments: Digital Activism Greenpeace Turkey “NAe São Paulo” Analysis

Research Assistant Mürüvvet ÇIKIN, Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Communication, Ankara, e-mail: oralmuruvet@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5581-3912>

Abstract

The tools that traditional societies used to communicate with each other have been replaced by communication technologies today. With the transition into network society, these technological tools have become the center of our lives and caused many transformations in social domains. Social movements that form a collective power by coming together to draw attention to a certain social issue, to resolve conflicting issues have had their share and activists have been in search of alternative action practices along with new communication technologies. Fights of counterpowers in the field in the past have taken on digital structure and generated the conception of digital activism. The present study focuses on the social movements' use practices of the Internet and the activist studies of Greenpeace, the best-known environmental social movement, on the vessel named *NAe São Paulo* have been discussed on Twitter. Thirty-four tweets shared between August 3 and September 14, 2022 regarding the *NAe São Paulo* vessel were taken as a sample and examined through content analysis. Although the research is mainly based on a qualitative content analysis, it has been analyzed in some quantitative aspects. In the light of the analyzes, it has been seen that the new media provides the opportunity to announce the activist actions, raise awareness, organize and act proactively.

Keywords: Social Movements, Internet, Activist Actions, Digital Activism, Greenpeace.

Received: 08.11.2022

Accepted: 11.01.2023

Suggested Citation:

Çıkin, M. (2023). Maintaining Previous Objectives Through New Instruments: Digital Activism Greenpeace Turkey “NAe São Paulo” Analysis, *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(1): 117-129.

GİRİŞ

McLuhan'ın, "balıkların hakkında hiçbir şey bilmediği tek şey sudur, çünkü içinde yaşadıkları elementi algılamalarını sağlayacak hiçbir anti-çevreleri yoktur" (akt. Lister vd., 2009) söylemi, yeni medya araçlarına uyarlandığında; dijital iletişim teknolojilerinin insanlara yaşadıkları çevre hakkında hem ekonomik hem siyasal yönden enformasyon sağlayarak bir nevi anti-çevre oluşturduğu ifade edilebilir. Geleneksel toplumlarda doğadan alınan işaretlerle oluşturulan anti-çevre, ağ toplumuna geçişle birlikte yerini internete bırakmıştır. Bu bağlamda anti-çevre olarak değerlendirilebilecek olan yeni medya (Cizsek, 2016: 315), toplumsal yapı içerisindeki baskın söylemlere meydan okumak ve çoklu rekabet ve çoğu zaman çatışan perspektiflerin ortaya çıkmasına olanak sağlayan bir platform görevi görmektedir.

1990'lı yıllarla başlayan tek taraflı bilgi paylaşımına dayanan web 1.0 ile tanışma ve ardından 2000'li yıllarda web 2.0'in hayatımıza girişi yeni medya ile etkileşim boyutuna katılım eksenli bir kazanım sağlamıştır. Eskiden mekâna dayalı gerçekleştirilen örgütlenmeler, siyasi eylemler, sosyal ilişkiler ve kolektif hareketler, teknolojik aracılı yeni iletişim ortamlarında kendine yer edinmiştir. Dijital aktivizm olarak tanımlanan bu olgu, Facebook, Twitter, Youtube, e-posta ve pod'castlar başta olmak üzere çeşitli elektronik tabanlı iletişim teknolojilerini kullanarak ortak bir amaç uğruna kolektivite oluşturma girişimi olarak tanımlanabilir. Bu noktada dijital aktivizmin eski toplumsal hareketlerden yalnızca kullandığı araçlar ölçütünde farklılaştığı aynı amaçları taşıdığı söylenebilir. Zald ve Ash (1966)'ın "modern dijital aktivizmin kalbi, sosyal hareketlerde ve genellikle sosyal hareket organizasyonları olarak adlandırılan sosyal hareketin nedenlerini destekleyen organizasyonlarda yatar" ifadesi bir önceki cümleyi destekleme noktasında önemlidir.

Greenpeace Türkiye'nin sayfasına bakıldığında mavi tik almış olduğu görülmektedir. Kendini tanımlayan demeç niteliğindeki "*Narin dünyamız korunmayı hak ediyor. Dünyanın çözümlere ihtiyacı var. Değişime ihtiyacı var. Eyleme ihtiyacı var. Sana ihtiyacı var.*" cümlesi ulusal ve uluslararası bir platform olmasını ve çevresel hedeflere odaklanarak barışçıl bir mücadeleyi sürdürme çabasını göstermektedir. Bu hedeflerle, Mart 2021'de satışı gerçekleşen Nae Sao Paulo isimli geminin sökülmesi esnasında yüksek miktarda asbestin çevre, işçi ve halk sağlığını etkileyeceğine yönelik içerik paylaşımı yapılmıştır. Araştırma kapsamında 3 Ağustos-14 Eylül tarihlerinin tercih edilmesinin nedeni, geminin, Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı tarafından şartlı izinle Brezilya'dan İzmir Aliağa Tersanesi'ne gelmek üzere yola çıkmasıyla tweetlerin yoğunlaştığı dönemi kapsamaktadır. Greenpeace Türkiye Twitter hesabında, geminin ülkeye girişi ve sökülmesinin çevre ve insan sağlığını olumsuz etkileyeceğine yönelik paylaşımlar gerçekleştirilmiştir.

YENİ MEDYA İLE DÖNÜŞEN TOPLUMSAL HAREKETLER ALGISI

Yeni medya, spesifik bir biçimde dijital teknolojiler olmak üzere son yıllarda geliştirilen teknolojileri ifade eder (Silverstone, 1999: 10). Yeni medya araçlarının en yaygın kullanıldığı alanların başında, sosyal değişimin araçları olan toplumsal hareketler gelmektedir. Toplumda sosyal değişimin iyi yönde olduğunu belirten demokrasi ilkesinin içerisinde yer alan politik ve sosyal olaylara katılımı teşvik eden toplumsal hareketler, bütün için vazgeçilmez bir olgudur. Bireylerin parçası oldukları toplumun refah seviyesini artırmak, karar mercilerinin uygulamalarında aktif rol oynamak, fikir ve düşüncelerini ifade etmelerine aracılık etmesi nedeniyle elzem bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir. Birey ve gruplara (Işık, 2018: 170) alternatif medya ortamı sağlayan internet, alternatif nosyonu yerine getirebilecek ifade biçimlerine izin vererek alternatif anlam oluşturma ve anlamlandırma yolları sağlar. Geniş bir yayılım alanına sahip olan yeni medya ortamları, eylemcilerin politik mesajlarını güçlendirerek

mobilize olma imkanı verir. Buna ek olarak, yeni medya ortamları yalnızca iletişim aracı değil, daha geniş bir toplumsal değişim mücadelesinin parçası yani alternatif üretim araçlarıdır (Trere ve Kaun, 2021: 199).

90'lı yıllar ve 2000'lerin başlarında toplumsal hareketler için internet teknolojileri kapitalist sömürü ve birikimin biçimlerinin maddi desteği olarak düşünülürken, sonrasında kapitalizmin küreselleşmesine meydan okuyan özerklik ve dayanışma temelli hiyerarşik olmayan ve yakınlık temelli ilişkilerin oluşmasına katkı sağladığı yönünde algısal dönüşüm yaşamıştır (Barassi, 2015: 7). Toplumda kurumsallaşan değerleri ve çıkarları değiştirmeyi amaçlayan amaçlı kolektif eylemler ve iktidar ilişkilerini değiştirmekle eşdeğer olarak tanımlanan toplumsal hareketler, ağ temelli özerk iletişim alanlarında faaliyet göstermektedir. Günümüzde iktidar ilişkilerinin küresel bir ağ içinde yapılandırılması ve toplumsallaştırılmış iletişim alanında oynanması nedeniyle toplumsal hareketler de bu küresel ağ yapısı üzerinden hareket etmekte ve küresel iletişim sürecine müdahale ederek zihinler üzerinden savaşa girmektedir (Castells, 2007: 249).

Castells'in karşı güç olarak adlandırdığı bu savaş, insanlığın en eski mücadelesinin yeni aşamasının sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır: zihinleri özgürleştirme mücadelesi. İnternet teknolojileri, yalnızca sosyal ve siyasi örgütlenmenin araçları olarak değil, siyasi, medya ve kurumsal güce meydan okumayı mümkün kılan direnişin silahları olarak kullanılmaktadır. Neo liberal kapitalizme ve özellikle Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması'na (NAFTA) karşı başlayan Zapatista isyanı, Latin Amerika'daki gerilla hareketleriyle bağlantılı geleneksel stratejilerden bir kopuşu temsil ediyordu. Hareketin amacı devlet iktidarını ele geçirmek değil, baskı ve şiddetin olmadığı bir toplum düzeni için aşağıdan yukarıya demokrasinin hakim olmasını sağlamaktır (Gilbreth ve Otero, 2001: 8-9). Hareket yerli topluluklar içerisinde kök salmış olsa da yeni sosyal pratikler yaratma olarak anlaşıldığında küresel bir direnişi temsil etmektedir. Hareketin sürdürülebilirliği devletin devrilmesine değil, toplumu sürekli dönüştürme çabasına bağlıdır. Zapatist hareketinden etkilenen bölgedeki özerk topluluklar ve belediyeler karar ve uygulama aşamasında (1) güç kavramının yeniden çerçevelenmesi (2) yeni toplumsal özelliklerin inşası (3) özerklik kavramının yeniden tanımlanması (4) radikal demokrasi yönelik bazı yenilikleri benimsemeye başlamıştır (Sholk, 2010: 269).

Yeni medya, destek ağlarını pekiştirme ve geleneksel medya biçimlerinin sınırlarının ötesine geçme fırsatları sunmanın yanı sıra bağımsızlık hareketinin görünürlüğünü kolaylaştırmak için başarılı bir siyasi iletişim yoludur (Dowling, 2019: 3). Zapatista Toplumsal Hareketi, yeni medya ortamlarında görünürlüğünü sağlamakla kalmayıp, dünyanın dört bir yanında derin etki uyandırarak 1999 Seattle gösterilerine ve küresel adalet için ağ bağlantılı hareketlerin yükselişine yol açmıştır (Barassi, 2015: 8).

Yeni medyanın merkezi olmayan sosyal bir yapıyı teşvik etmesi, farklı geçmişlere ve ilgi alanlarına sahip insanları ortak talepler noktasında fikir birliğine itmektedir. Aşağıdan yukarıya doğru toplumsal bir hareket meydana geldiğinde alternatif medya ortamları belirlenmiş bir gündem veya örgütsel bir hiyerarşi sağlayarak yeni bir etkileşim yolu kazandırır (Samuels, 2011: 34). Aktivist eylemlerin internet ve sosyal medyayı kullanma amaçlarını Denning (2001: 3-13), beş grupta sınıflandırmıştır. Bunlardan ilki *toplama*dır. Milyonlarca bilgi sunan ve ücretsiz erişim olan World Wide Web'e sahiplik, aktivistlere savundukları konu hakkında yasal belgeler, analizler ve tartışmaları içeren öğeler sunar. Aynı şekilde hükümet veya karar vericiler de eylemcilerin iletişim bilgilerine ulaşabilir. Diğer medya araçlarına göre internetin bir diğer avantajlı konumu, hükümetin yasak veya engel koyduğu yerlere erişimi mümkün kılmasıdır. İkincisi, eylemcilerin bilgileri *yayınlamalarına* kolaylık sağlaması ve küresel erişime açık olmasıdır. Ürettikleri bir mesaj, slogan, şarkılar veya marşlar dünyanın her yerinden insana sıfır maliyetle ulaşmaktadır. İnternetin kullanıcılara karşılıklı iletişimde bulunabilecekleri ve belli konuları müzakere edebilecekleri *diyalog* ortamı sağlaması kullanım amaçlarından bir diğeridir.

Dördüncüsü, savunuculuk grupları üyelerin birbiriyle ve diğer kuruluşlar ile *eylemlerini koordine etmede* interneti kullanabilir. Telefon veya faks gibi geleneksel yöntemlere göre iletilerin e-posta veya web'den paylaşarak yayınlanması daha az maliyetlidir. Son olarak, karar aşamasında karar vericilere kişisel ziyaretler yerine e-posta göndermek, halka ulaşmak yerine web sitesi üzerinden iletişim kurmak geleneksel *lobicilik faaliyetlerine kolaylık sağlar*.

ESKİ AMAÇLAR YENİ ARAÇLAR: DİJİTAL AKTİVİZM

Toplumsal hareketlerin internetle birlikte dönüşümü, eylemleri sokaklardan dijital uzama taşımıştır. Böylelikle eski amaçlar yeni araçlarla sürdürülmeye devam etmiştir. Geleneksel eylem araçlarının yatay iletişim ağı yaratma konusundaki sınırlılıkları, merkezi bir yapıya sahip olması, bilginin yayılması ve örgütlenmede karşılaşılan güçlükler nedeniyle yeni araçlar, eski amaçların sürdürülebilirliği açısından elzem bir konumdadır. İki terim birbirinden ayrı olmaktan uzak tam tersine birbirini bütünleyen ve destekleyen bir yapıda düşünüldüğünde, dijital aktivizm, “aktivistlerin toplumsal hareketlerin amaç ve ilkelerini dijital ortamın araçlarını kullanarak gerçekleştirme mücadelesi” olarak yorumlanabilir.

Joyce (2010) dijital aktivizmi, hacktivizm, hizmet reddi saldırıları, hashtag aktivizmi ve açık kaynak savunuculuğu gibi uygulamalar da dahil olmak üzere internet erişimli hem sabit hem de mobil cihazlar üzerinden siyasi katılım biçimi olarak tanımlar. Bir diğer tanımlama ise, temsili siyasetin ötesinde dijital ağlarda ve devlet dışı aktörler tarafından düzenlenen siyasi katılım, etkinlikler ve protestolar şeklindedir (Karatzogianni, 2015: 1). En genel biçimiyle dijital aktivizmi, web teknolojilerinde tanık olunan kültürel deneyimler olarak ifade eden Barassi (2015: 7), daha özel haliyle anti-kapitalist eylemci kültürlerin ağ teknolojilerini kullanarak dijital kapitalizmle başa çıkma yolları olarak tasvir etmiştir.

Halka açık konuşma yapma ve halkın daha fazla bilgiye erişimini sağlaması onu, siyasi hareketler için cazip kılmaktadır (Shirky, 2011: 1-2). Yeni iletişim teknolojilerinin siyasi ilişkilere etkisini gösteren en iyi örnek, Joseph Estrada'nın 13. Cumhurbaşkanlığına adaylığını kazanmasına rağmen görevinden çekilmesi gösterilebilir. Adının yolsuzluk davasına karıştığına dair delillerin ortaya çıkmasıyla istifa etmesi beklenmiş ancak senato oybirliğiyle yargılanmasına karşı çıkmıştır. Bu durumdan rahatsız olan halk 16 Ocak 2001'de “EDSA'ya git, Siyah giyin” cep telefonları mesajlarıyla eylem başlattı. İnsanlar hem sokaklardan hem de iletişim teknolojilerinden yararlanarak harekete geçmiş ve Estrada'nın Cumhurbaşkanlığı'na son vermiştir. Teknoloji analisti Howard Rheingold, Filipinler'de yaşanan başkanlık macerasını birbirini tanımayan ancak uyum içerisinde hareket edebilen “akıllı toplulukların” habercisi olarak görmektedir (Tilly, 2008: 143-146).

Eylemlerin daha geniş bir alana yayılması ve koordine edilmesinde büyük fırsatlar sunan dijital aktivizm, hem yerel hem de küresel ölçekte katılımın artmasını sağlayarak iç ve dış politikaya yön verebilmektedir (Bennet ve Segerberg, 2012: 748). 17 Aralık 2010'da Mohamed Bouazizi'nin kendini ateşe vermesiyle başlayan Arap baharı, dijital aktivizmin etkisinin inkâr edilemeyeceğinin kanıtı niteliğindedir. Tunus'ta başlayan internet dolayımı isyanlar ilk olarak; insanların sansür ve yasaklamalardan bıkmaları sonucunda Tunus hükümetinin web sayfalarını hacklemeleri, ikincisi; iktidardaki kişilerin lüks yaşamlarına ilişkin wikileaks'lerin ortaya çıkması, son olarak; geleneksel medyanın hükümetler tarafından kontrol edilmesinin Tunusluları cep telefonları, Facebook ve Twitter'a yöneltmiştir. Sokaktaki çatışmaların videoları hemen YouTube'a yüklenerek, Twitter üzerinden güncel paylaşımlar yaparak olayların iç yüzü dış dünyaya açılmıştı.

Melucci (2008: 219)'ye göre Arap baharı hareketinde yeni medya ve internetin rolü, eylem üretme potansiyelinin giderek daha fazla “bilgi üretme yeteneğine” bağlı hale geldiği yeni toplumsal

hareketlerin oluşumunun tipik bir örneğidir yani dijital aktivizmin. Özellikle internet ve sosyal medya, gençlerin küresel kültürel akışlara maruz kalmalarına ve katı dogmaları, yorumları ve söylemleri sorgulayan eşi görülmemiş ve yaratıcı yollarla kendilerini ifade etmelerine olanak sağlamıştır. Ancak yine de sosyal medyanın yalnız başına tüm yetkiyi üstlendiğini söylemek yanlış olacaktır. Nitekim internetin kapatılmasıyla afiş, broşür, duvar yazısı başta olmak üzere pek çok geleneksel medya araçları, çevrimdışı toplumsal ağlar, kişiler arası iletişim, 3G cep telefonları devreye girmiş, devrimlerin devam etmesi sağlanmıştır. Bazı durumlarda sosyal medya araçlarının devlet tarafından gözetilmesi aktivistleri alternatif medya araçlarına yöneltmiştir (akt. Ben, 2017: 56-59). Buradan hareketle, Arap Baharı'nda sosyal medyanın etkisinin oldukça önemli olduğunu kabul edilmekle birlikte, geleneksel ve yeni, çevrimiçi ve çevrimdışı bütün medya araçlarının bütüncül etkileşimi sayesinde devrimin devam ettiğini söylemek daha doğru olabilir.

Son olarak yakın geçmişte şahitlik ettiğimiz, Ekim 2017'deki Katalan referandumu, geleneksel ve dijital aktivizm stratejilerin iç içe geçtiği katılımcı uygulamalara verilebilecek en güzel örnektir (Poblet, 2018). Avrupa tarihinin en dikkat çeken organizasyonu Katalan Bağımsızlık Hareketi, meydan eylemlerinde yukarıdan bakıldığında Katalan bayrağına benzeyen devasa bir kitleyle 11 km'den fazla yolu doldurmuştur (Catalan National Assembly, 2014). Farklı seviyelerde ve çoklu dalgalarda dağıtılmış yatay koordinasyon taktiklerinin kullanılması hareketin ayırt edici özelliğini oluşturmaktadır. Katalan hareketinde üç eylemsel pratik dikkat çekmektedir. İlk olarak İspanya hükümetinin uyguladığı yasaklamalar eylemcileri yıldırılmamış aksine aktivist gruplar, hacker topluluklar ve hatta uluslararası kişi ve kuruluşlar arasında koordineli eylemin tetiklenmesini sağlamıştır. İkincisi hem mekansal hem de dijital alanda sivil koordinasyonun devamlılığıdır. Oylama sürecini engellemek için internetin kapatılacağına yönelik tehditlerle başa çıkmak için eşler arası anlık ileti sağlayan FireChat uygulaması kullanıldı. Mesajların bluetooth aracılığıyla uçtan uca aktarılabilirdiği bu platform sayesinde internete ihtiyaç duymadan sandıkların kapatılmasına veya sandıklara el konulmasına engel olan kişi sayısı azaldığında yardım çağrıları yapıldı ve bazı kişiler diğer sandıklardan transfer oldu. Son olarak getirilen pek çok internet kesintileri ve farklı uzantılara yönelik erişim yasakları kimi zaman gönüllü eylemcilerin Wifi'lerini paylaşması kimi zamanda Guifi.net¹'i kullanmasıyla aşılmıştır (Poblet, 2018).

Hareketin başlamasından iki ay önce kurulan Tsunami Democratic adlı uygulamada merkezi yapısı bilinmemekle birlikte İspanya Hükümetine karşı oluşturulmuş karşıt güç aplikasyonudur. Android telefonlara yüklenebilen aplikasyona yalnızca hali hazırda ağın üyesi olan birinden gelen QR kodu aracılığıyla erişim sağlanmaktadır. Uluslararası alanda ses getiren ilk eylemleri, bağımsız liderlere verilen cezayı protesto etmek için Barselona Havalimanı'nda 10 bin aktivistle birlikte 100'e yakın uçuşun iptaline neden olmasıdır. Başlangıçta hareketin odak noktası elbette Katalan bağımsızlığı olsa da Tsunami Democràtic bunun ötesinde amacı hedeflediğinin sinyallerini vermektedir. Aplikasyonu geliştirenler, ulusal ve ulus ötesi dünyanın her yerinde baskıcı veya istenmeyen durumları engellemek için uyarlanabilecek protesto biçimi olarak görmektedir. Nitekim bu düşüncelerini Tsunami Democratic'i "barışçıl sivil itaatsizlik organizasyonu için bir platform" olduğunu belirterek desteklemektedir (Clarke, 2019).

Bu bağlamda ister bilgi göndersin, ister alsın, ister eylem çağrısında bulunsun, ister çağrılın, ya da bir eylem başlatsın ya da birine tepki versin bunların hepsi temelde dijital aktivizmin ilerici hareketleridir ve üç eylem türünü içermektedir (Vegh, 2013: 84):

1. *Farkındalık/Savunuculuk*: Geleneksel bilgi kanalları aktivist bireylerin çıkarlarının karşısında olan kişiler tarafından kontrol edilebildiği için internet alternatif bir bilgi

¹ Kablosuz tabanlı telekomünikasyon ağı

kaynağı olarak hizmet etmektedir. Aynı zamanda ana akım medyada konu edinmeyen haberler, bilgiler ve görüntülerin internet üzerinden paylaşımı organizasyon ve seferberlik amacıyla kullanılabilir dağıtım ağlarının oluşmasına zemin hazırlar. Bu bilgi dağıtım ağları antidemokratik ülkelerde yasaklanmış haberlerin yayılımını sağlayarak insan hakları ihlallerine karşı tartışma forumları oluşturur. Son olarak muhalif grupların iç siyaseti etkilemesi açısından önemlidir. Wisconsin'de Özgür Burma Koalisyonu'nu başlatan bir öğrenci olan Zar Ni'nin Burma hükümetine karşı büyük bir kampanya başlattığı kampanya örnek olarak verilebilir. Ni'nin grubu ulus ötesi şirketlere Burma'daki yatırımlarını kesmeleri için yaptığı baskı ve Burma'daki duruma yönelik oluşturduğu kamuoyu ve siyasi farkındalık ABD'nin dış politika gündeminde oldukça ilgi görmesini sağladı.

2. *Organizasyon/Seferberlik*: İnternet çevrimdışı eylem çağrısında bulunmak (mektup veya gösteri), çevrimdışı gerçekleştirilecek bir eylemi çevrimiçi gerçekleştirmek (E-mail) ve yalnızca çevrimiçi gerçekleştirilecek bir eylem için çağrıda bulunmak (spam kampanyası) üzere üç şekilde kullanılmaktadır. Organizasyon için en etkili yol Web sitesi kurmaktır. Web sitesi okuyuculara bilgi sağlayarak onların bakış açılarını yönlendirerek belirli amaç etrafında harekete geçirmeye teşvik eder. Buna paralel olarak, daha geniş bir kitlenin sorunları tartışması için bir forum sağlamak, davaya zaten sempati duyan insanlar için konuyla ilgili bilgi edinmesini sağlayarak iletişim ve koordinasyonu artırır.
3. *Eylem/Tepki*: Politik ve finansal olarak motive edilebilecek bir hedefe ulaşmak için internetin proaktif ve agresif kullanım biçimini kapsar. Bazı kaynaklarda "hacker"lık olarak da ifade edilen çevrimiçi direniş biçimine ilk iyi bilinen örneği, Chiapas'ın yerli halkının Meksika hükümetinin baskısına karşı mücadelesini destekleyen proZapatista hareketidir.

YÖNTEM

Araştırmanın amacı Greenpeace Türkiye'nin çevre ve insan sağlığına tehdit olarak algılanan Nae Sao Paulo isimli geminin sökülmesine izin verilmesi ve bunun Türkiye'de yapılmasını engellemeye yönelik aktivist eylemlerini Twitter üzerinden nasıl gerçekleştirdiğini analiz etmektir. İnceleme kapsamında Greenpeace Türkiye'nin Twitter içeriklerinin tercih edilmesinin nedeni, geleneksel ve dijital aktivizme yönelik eylem pratiklerinin bir arada kullanımına izin vermesi ve internet dolaylı ağ pratiklerinin karşılıklı iletişim, farkındalık oluşturma, destek ve taraftar olmaya imkan tanınması olarak gösterilebilir. Araştırma evreni Greenpeace Türkiye Twitter sayfası olarak belirlenmiş olup, örneklemini söz konusu sivil toplum kuruluşunun Nae Sao Paulo isimli gemiye yönelik 3 Ağustos 2022-14 Eylül 2022 tarihleri arasındaki atmış olduğu tweet içerikleri oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan tweetlerin kapsam ve içerikleri değerlendirildiğinde, "Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler", "Yasadışı Yolculuk", "Diplomatik Diyalog" ve "Aktivist Eylemler" başlıklarında dört konu etrafında yoğunlaştığı görülmüştür. Çalışmada ana konu olarak belirlenen başlıklar incelenen tweetlerin içeriğinden hareketle oluşturulmuştur. Buna göre "Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler" başlığı altında; geminin zehirli atık olarak nitelendirilen asbest adlı maddeyi barındırmasından ötürü hem sökülmesi esnasında çalışan işçilerin hem çevrenin hem de halk sağlığının olumsuz etkilenmesine yönelik paylaşımları içermektedir. "Yasadışı Yolculuk" başlığı altında; geminin uluslararası hukuk kurallarına aykırı bir şekilde yolculuğuna devam ettiği; "Diplomatik Diyalog" başlığı altında; ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütlerinin ve Türk yetkililerin ilgili mercilerle kurmuş olduğu ilişkiler; "Aktivist

Eylemler” başlığı altında; geleneksel ve dijital aktivizm pratiklerine yönelik içeriklere yer verilmiştir. Belirlenen dört ana konu doğrultusunda, Greenpeace Türkiye’nin atmış olduğu tweetlerin niteliği, niceliksel ve niteliksel içerik analizi yöntemi uygulanarak belirlenmiştir.

BULGULAR

Greenpeace: Zehir Gemisi Nae Sao Paulo

Fransız donanmasında 2000 yılına kadar görev alan Foch isimli uçak gemisi, Brezilya tarafından satın alındıktan sonra düzenli hizmet vermede yaşadığı sıkıntılar ve yeniden tadilat maliyetlerinin oldukça yüksek bir faturaya mal olmasıyla 2017 yılında atıl duruma düşmüştür. (www.greenpeace.org). 18 Mart 2021’de hurdaya çıkarılan Brezilya’nın en büyük savaş gemisinin sökülmesi için İzmir Aliğa’da tersanesi bulunan Sök Denizcilik adlı firma ile anlaşıldığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının, 30 Mayıs 2022’de söküm izni verdiği ortaya çıktı (www.evrensel.net). Bunun üzerine Türkiye, Fransa, Brezilya, Belçika merkezli sivil toplum kuruluşları gövdesinde asbest ve zehirli maddeler taşıyan geminin, bir başka topluluğun sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını riske edecek bir yolculuğa çıkmaması için Brezilya’daki Çevre Bakanlığı, Fransa’daki Silahlı Kuvvetler Bakanlığı, Avrupa Komisyonu ve asıl muhatap olan Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na çevresel adalet çağrısında bulundu. Ancak aradan 1 yıllık bir süre geçmesine rağmen yetkililer suskunluğunu korudu (www.greenpeace.org). İthalat sürecine dair dokümanlar ve geminin tehlikeli madde barındırıp barındırmadığına yönelik bilgilerin şeffaf bir biçimde paylaşılması Basel Eylem Ağı ve Gemi Söküm Platformu harekete geçirdi. 22 Temmuz’da Brezilya’da Çevre ve Yenilenebilir Doğal Kaynaklar Enstitüsü’nde Çevre Kalitesi Departmanı Direktörü Carolina Mariani ile iletişim kurularak konunun kamusal bir mesele olması nedeniyle resmi belgelere erişim izni talebinde bulunuldu (www.isigmeclisi.org).² Ancak bütün çabalara rağmen 4 Ağustos’ta Alp Centre isimli römork ile çekilen Sao Paulo’nun Türkiye’ye yolculuğu başladı.

Nae Sao Paulo Adlı Gemiye Yönelik Atılan Tweetlerin Nicelik ve Niteliğine Yönelik Bulgular

Greenpeace Türkiye’nin Twitter sayfasında 3 Ağustos-14 Eylül tarihleri arasındaki dönemde Nae Sao Paulo isimli gemiye yönelik 39 tweet atılmıştır. Bu tweetlerde çevre ve insan sağlığını korumaya yönelik ifadelerin tercih edildiği görülmüştür. Bu doğrultuda, tweetlerin niteliğinin niceliksel ağırlığına bakıldığında şu sonuçlara erişilmiştir: “Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler” konusunda “asbest” (12 kez, %100); “Yasadışı Yolculuk” konusunda, “Basel Sözleşmesi” (2 kez), “İzmir Protokolü” (2 kez), “Yetersiz Envanter Raporu” (2 kez), “Diplomatik Diyalog” konusunda, “mektup” (3 kez), “analiz talebi” (1 kez), “Aktivist Eylemler” konusunda, “miting” (5 kez), “imza kampanyası” (11 kez), “hashtag” (2 kez), “nöbet” (1 kez), “blog” (1 kez). Bu kapsamda tweetlerin içeriği incelendiğinde “Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler” ve “Aktivist Eylemler” konularına ağırlık verildiği görülmektedir.

²Konuya ilişkin orijinal mektuba erişim için bakınız. http://isigmeclisi.org/site_icerik/2022/7temmuz/SBP%20BAN%20-%20Export%20SAO%20PAULO%20-%20Letter%20of%20concern%20to%20IBAMA%20-%20July%202022.pdf

Tablo 1. Greenpeace Türkiye Twitter Sayfasında Nae Sao Paulo İsimli Gemiye Yönelik Atılan Tweetlerin Niteliğinin Konulara Göre Niceliksel Dağılımı

ANA KONULAR	Tweetlerin Niteliği					Toplam
Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler	Asbest	-	-	-	-	-
N	12	-	-	-	-	12
%	%100	-	-	-	-	%100
Yasadışı Yolculuk	Basel Sözleşmesi	İzmir Protokolü	Yetersiz Envanter Raporu	-	-	-
N	2	2	2	-	-	6
%	%33,3	%33,3	%33,3	-	-	%100
Diplomatik Diyalog	Mektup	Analiz talebi	-	-	-	-
N	3	1	-	-	-	4
%	%75	%25	-	-	-	%100
Aktivist Eylemler	Miting	İmza Kampanyası	Hashtag	Nöbet	Blog	
N	5	11	2	1	1	20
%	%25	%55	%10	%5	%5	%100

Bu doğrultuda, “Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler” konusu dahilinde Greenpeace tarafından atılan tweetler oluşturulurken “asbest” maddesi üzerinde durulduğu görülmektedir. “Gemi sökümlünden kaynaklanacak atıkların toprağı ve suyu zehirleyeceği, işçi ve halk sağlığını olumsuz etkileyeceği su götürmez bir gerçek (3 Ağustos 2022)”, “Türkiye’de asbest kullanımı 12 yıl önce yasaklandı ancak asbest içeren gemi sökümleri serbest. Özellikle yurtdışından sökümler için gelen ithal gemiler tıpkı ithal plastik gibi bölgedeki tüm canlı yaşamı tehdit ediyor” (13 Ağustos 2022) ifadelerine yer verilmiştir. Yine aynı şekilde çevre ve insan sağlığına olumsuz etkilerini vurgulamak amacıyla zehirli atık, illegal atık ve zehirli kimyasal olarak da nitelendirilen asbestin ne olduğunu anlatan içerikler oluşturulmuştur. Bu kapsamda, “Asbest, lifli yapıda kanserojen bir mineraldir. Asbest liflerinin solunum yolu ile akciğerlere ulaşması akciğer dokularına zarar verir. Uzun süre bu kirleticiye maruz kalan kişilerde nefes zorluğu, akciğerlerde su toparlanması gözlemlenebilir ve semptomların gözlemlenmesi uzun zaman alabilir. Akciğer kanserinin yanı sıra, gırtlak, yutak ve mide kanseri gibi olumsuz sonuçlar doğuran sağlık etkileri vardır. Uluslararası Kanseri Araştırmaları Ajansı (IARC), asbest maddesini, “kesin kanserojen” tanımlanması ile 1. grupta sınıflandırılmıştır” (23 Ağustos 2022) ifadelerine yer verilmiştir. Kampanyanın başından beri zehir gemisi olarak nitelendirilmesinin gerekçelerinin verildiği bu tweetlerde, asbestin ne olduğu, insanların bu maddeyle yalnızca temas değil solunum yoluyla bile maruz kaldığında karşılaşabileceği sağlık problemlerine yönelik açıklayıcı ifadeler bulunmaktadır. Kanserojen bir madde olarak bilinen asbest kullanımının Türkiye’de yasaklanmasına rağmen asbestli gemilerin sökülmesine devam edilmesi halinde ekolojik yaşamın tehdit altında olacağına yönelik paylaşım yapılmıştır.

Greenpeace Türkiye'nin geminin gelişini protesto amaçlı atmış olduğu tweetlerde "Yasadışı Yolculuk"³ konusunda "Basel Sözleşmesi", "İzmir Protokolü" ve "Eksik Envanter Raporu" alt başlıklarında yasaları ihlal ettiği yönünde halkı bilgilendirmeye yönelik paylaşımlar yapmıştır. Nitekim, "Zehir gemisi Sao Paulo'yu neden istemiyoruz?" başlığıyla yer alan tweetten oluşturulan metinlerde "Sao Paulo'nun geçiş hakkı konusunda bildirim yapılmadı" (13 Ağustos 2022) ifadeleri yer almaktadır. İzmir Protokolü ve Basel sözleşmesinin 6. Maddesi kapsamında kirleticilerin ithalatı ve sınır dışına taşınımında transit ülkelerden izin alınmasının zorunlu olduğu göz önüne alındığında geminin yasa dışı yolculuğa devam ettiği belirtilmiştir.

"Yasadışı Yolculuk" konusunda atılan bir başka tweet "Eksik Envanter Raporu"na yöneliktir. İkiz gemi olarak bilinen "Clemenceau'nun envanter raporunda odaların %82'si ölçülürken Sao Paulo'nun yalnızca %12 odası örneklenmişti (13 Ağustos 2022). "Zehirli gemi Nae Sao Paulo'ya ait tehlikeli madde envanter raporunun güvenilir olmadığını (24 Ağustos) belirten ifadeler yer verilmiştir.

"Yasadışı Yolculuğu" ispatlamaya yönelik atılan tweetlerin hemen ardından eylemcilerin katılımlarını sağlamak adına imza kampanyasının linki verilerek "aktivist eylemler" konusunun dahil edildiği görülmektedir.

"Diplomatik Diyalog" konusunda ise, tweetlerin içeriklerinin en çok "mektup" üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Uluslararası sivil toplum kuruluşlarının alınan kararı değiştirmeye yönelik yapmış olduğu lobicilik faaliyetlerinin gerçekleştirildiğini ifade eden tweetler şöyledir: *The NGO Shipbreaking Platform ve Basel Action Network isimli sivil toplum kuruluşları bugün Interpol'e resmi bir mektup gönderdi ve potansiyel bir illegal atık ithalatına karşı harekete geçmeye davet etti. Interpol'ün nasıl bir tepki göstereceğini takip edeceğiz* (18 Ağustos 2022), *"İngiltere'de Çevre, Gıda ve Kırsal İlişkiler Bakanı Steve Double'a gönderdiği mektupla konuyu gündeme getirdi"* ifadeleri yer almaktadır (2 Eylül 2022). Konuyla ilgili geminin taşınmasında görevli firma ve bağlı olduğu hükümete mektup(mail) gönderildiği hem görsel hem de *"Hollanda Hükümetine ve römorku işleten Hollandalı şirkete, Nae Sao Paulo'nun devam eden yolculuğunun yasadışı olduğunu hatırlattık"* (5 Eylül 2022) şeklinde açıklamalarla, bir anlamda yasalara aykırı davrandıkları yönünde uyardığı görülmektedir.

"Diplomatik Diyalog" konusunda atılan tweetlerden bir diğeri ise "analiz talebi"dir. Envanter raporunun eksikliğini gerekçe göstererek Türk yetkililerinin Brezilya Hükümetiyle kurmuş olduğu diyaloga ilişkin tweet *"haftalardır dile getiren çevre ve işçi hakları gruplarının yarattığı farkındalık sonucu, Türkiye Brezilya'dan yeni bir analiz talep etti"* şeklinde atılmıştır (24 Ağustos 2022).

"Aktivist Eylemler"⁴ konusunda atılan tweetlerin en çok "imza kampanyası" üzerinden oluşturulduğu görülmektedir. Söz konusu tweetlerin her biri "Çevre ve İnsan Sağlığına Olumsuz Etkiler", "Yasadışı Yolculuk" veya "Diplomatik Diyalog" a ilişkin açıklayıcı metinlerle birlikte verilmiştir. Öyle ki, *"Zehir gemisi Nae Sao Paulo, tonlarca asbest ve zehirli kimyasal yüküyle Türkiye'ye getirilmek üzere yola çıktı. Geminin Türkiye'deki sökülmüne dur demek için sen de imza ver"* (5 Ağustos 2022), *"2006'da Greenpeace'in hazırladığı rapora göre ise ikiz gemi Clemenceau'da tahmin edilen asbest"*

³ Konuyla ilgili tweet için bkz. *Zehir gemisi Sao Paulo'yu neden istemiyoruz?*(13 Ağustos 2022), yeşil gazete.org (<https://yesilgazete.org/aliaga-cevre-platformu-asbestli-gemi-sao-paulonun-izmir-gelmemesi-icin-nobete-basladi/>) linkiyle verilen tweet (17 Ağustos 2022), *"Bakanlığım izni iptal etmesine rağmen zehirli gemi yasalara karşı ilerliyor"*(29 Ağustos 2022), *"Brezilya'daki yetkili makamlar karardaki temyiz yolu açık olduğu için sorumluluk almaktan kaçınıyor"* (18 Ağustos 2022).

⁴ Ayrıntılı bilgi için ilgili tarihlerdeki tweetlere bkz. (7 Ağustos 2022), (9 Ağustos 2022), (13 Ağustos 2022), (20 Ağustos 2022), (23 Ağustos 2022), (24 Ağustos 2022), (26 Ağustos 2022), (29 Ağustos 2022).

miktarı 760 tondu. Zehirli gemi Sao Paulo Türkiye'ye yaklaşmaya devam ediyor. Geminin Türkiye'deki sökülmüne dur demek için bağlantıya tıkla, kampanyayı imzala" (16 Ağustos 2022) ve "Sivil toplum kuruluşları bugün Interpol'e resmi bir mektup gönderdi" (18 Ağustos 2022) içerikli paylaşımın ardından imza kampanyası linkinin verilmesi çalışma kapsamında belirlenen konuların birbiriyile bağlantılı olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Aynı konu başlığında kullanımları yoğunluk sıralamasına göre verildiğinde "miting", "hashtag", "nöbet" ve "blog" alt başlıklarından oluşturulan geleneksel ve dijital aktivizm eylem pratiklerine yer verilmiştir. Şöyle ki, geminin yola çıkışıyla birlikte pek çok sivil toplum kuruluşunun katılımıyla gerçekleşecek aktivist eyleme yönelik "Mitinge katılmak ve Sao Paulo isimli zehir gemisinin sökülmüne hayır demek istersen, miting ile ilgili bilgileri aşağıda bulabilirsin" (3 Ağustos 2022) ifadeleri yer almaktadır. Geleneksel aktivizm bağlamında değerlendirilebilecek olan mitingin yanı sıra "Aliğa Çevre Platformu, zehirli gemi Nae Sao Paulo'nun söküm için Türkiye'ye getirilmesine karşı Demokrasi Meydanı'nda her akşam nöbet tutmaya başladı: 'Aliğa dünyanın çöplüğü değil!" (17 Ağustos 2022) başlığıyla verilen içerikte de geleneksel aktivist eylemlere rastlanmıştır. Dijital aktivizm bağlamında değerlendirilebilecek olan "hashtag" alt başlığında oluşturulan tweetler de şöyledir: "İspanya ve Fas ile yürüttüğü diplomatik diyaloglar devam ediyor #tam yolgeri" ve "Gelişmeleri takip etmeye ve sizlere aktarmaya devam ediyoruz #tam yolgeri" (2 Eylül 2022). Yine aynı eylem pratiği kapsamında Greenpeace'in oluşturduğu "blog" yazısı oluşturularak sürece ilişkin detaylı anlatım gerçekleştirilmiştir: "Halk direnişi kazandı! Zehirli gemi Nae Sao Paulo günlerdir devam eden lobi ve ikna çabalarına cevap bulamayıp Rio De Jenario'ya doğru tam yol geri gidiyor. Zehir gemisinin hikayesini web sitemizden okuyabilirsiniz" (14 Eylül 2022).

SONUÇ

Günümüzde çağın gerekliliklerine ayak uydurmak teknolojiyi yakından takip etmekle eşdeğer görülmektedir. Toplumsal yapının teknolojik gelişmelere uyum sağlaması sosyal hareketlerinde yapısında dönüşüme neden olmuştur. Karakteristik olarak mekana dayanan eylemler dijital bir uzamda kendine yer edinmiştir. Dijital alanda bilgiye erişim ve yaymanın kolay olması, koordinasyon ve karar vermenin yanı sıra maliyetin düşük olması, ortak bir amaç uğruna bir arada bulunan eylemciler için oldukça cazip etkenlerdir. Ulusal mecrayı meşgul eden bir mesele kolaylıkla küresel alanın gündemini etkileyebilmekte, kendine taraftar toplayabilmektedir. Böylelikle siyasal veya ekonomik olması fark etmeksizin ortak fikirleri savunan insanlar küresel mecralar üzerinden karar vericilerin politikalarını etkileyebilmekte veya değiştirebilmektedir.

Web 2.0 ve daha da önemlisi mobil teknolojilerin gelişimi, siyasal eylem repertuarlarında yeni ve karmaşık bir dönüşüme yol açmıştır. İnsanların her an elinin altında olan mobil telefonlar üzerinden toplu eylemi harekete geçirmek veya organize etmek kitlesel protestoların artışını beraberinde getirmiştir. Eylemciler kendi oluşturdukları içerikleri yaymak ve amaçlarına dikkat çekmek için hem ağ bağlantılı platformları hem de ağ bağlantısız iletişim yollarını denemektedir. Eylem esnasında merkezi güç tarafından gelebilecek yasaklamalardan kurtulmak için kendi aralarında oluşturdukları bu yapılar kesintisiz iletişimi sağlamaktadır.

Dijital ağlarla etkileşim, bazı riskler içermesine rağmen bu platformların şimdiye kadar oldukça etkili olduğu, bastırılmış veya marjinal olarak kabul edilmiş kişilerin davasını teşvik etme ve desteklemedeki katkıları görmezden gelinemez. Dünya çapında ses getiren Zapatistalarla başlayan demokrasi arayışları pek çok küresel dijital aktivizmi tetiklemeyle birlikte insanların demokrasi umudunun sönmemesini sağlamıştır. Nitekim yeni medya ve toplumsal hareketler arasındaki ilişkisiyle ortaya çıkan dijital aktivizm argümanlarına, Greenpeace'in Twitter sayfası üzerinden gerçekleşen Nae Sao Paulo adlı gemiye yönelik yürüttüğü kampanya örnek teşkil etmektedir. Vizyon ve misyonunun çevreci politikalar üzerine kurgulayan Greenpeace'in

Brezilya'dan İzmir'e sökülmesi için getirilmek üzere yola çıkan geminin Türkiye karasularına girmesini engellemeye yönelik atılmış olduğu 39 tweet incelenmiştir. Araştırmanın sınırlılıklarını 3 Ağustos-14 Eylül arasında atılan tweetler oluşturmaktadır. İçerikler oluşturulurken vurgulanan şey, geminin sökülmesi durumunda çevre, işçi ve halk sağlığının tehlikeye gireceğidir. Bunu engellemeye yönelik ilk olarak, sosyal medya üzerinden aktivist eylemlerin gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu eylemlerle ilişkili olarak oluşturulan "imza kampanyası", "hashtag", "blog" gibi dijital aktivist pratiklerinin yanı sıra "miting", "nöbet" ve arka planda yürütülen pek çok sivil toplum örgütlerinin lobicilik faaliyetlerini içeren bir geleneksel aktivist eylemlerin yürütüldüğü anlaşılmıştır. İkinci olarak, eylemcilerin hem dijital hem de geleneksel ortamlarda aktivist eylemlere katılmalarını sağlamak için geminin taşıdığı tehlikeli maddenin miktarı ve yapmış olduğu yasadışı yolculuğa ilişkin bilgiler belgelerle kanıtlanmıştır. Yeni medya ve aktivizm ilişkisi ekseninde yapılan bu çalışmada, yeni medyanın aktivist eylemleri duyurma, farkındalık yaratma, eylemcilere organize olma ve proaktif bir biçimde hareket edebilme imkânı sağladığı açık bir biçimde görülmektedir.

İletişim teknolojilerinde yaşanan dönüşümlerle birlikte sosyal medya ortamları aktivizm pratikleri için vazgeçilmez bir hale gelmiştir. Herhangi bir konuda rahatsızlığını dile getirmek, konuya ilişkin taraftar toplamak, eylem yer ve zamanını içeren bilgileri paylaşmak veya mekânın önemi olmadan eylemleri devam ettirebilmek toplumsal hareketlerin başarıya ulaşabilmesinde önemli bir etkidir. Araştırma kapsamında Greenpeace Türkiye'nin hem geleneksel aktivizm hem de dijital aktivizm pratiklerini gerçekleştirebilmek amacıyla Twitter'dan faydalandığı ve bunu başarılı bir biçimde uygulayabildiği sonucuna varılabilir.

KAYNAKÇA

- Barassi, V. (2015). *Activism on the Web: Everyday struggles against digital capitalism*. New York and London: Routledge.
- Bennett, W., and Segerberg, A. (2012). *The logic of connective action: digital media and the personalization of contentious politics*. New York: Cambridge University Press.
- Ben Moussa, M., (2017). From Arab Sbt to Social Movements: Re-theorizing Collective Action and the Role of Social Media in the Arab Spring, *Westminster Papers in Communication and Culture*, 9(2): 47-68.
- Castells, M. (2007). Communication, power and counter-power in the network society. *International Journal of Communication*, 1, 238-266.
- Catalan National Assembly. (2014). *The Catalan Way 2014 Becomes the Biggest Mobilization in European History*. <https://www.anc-deutschland.cat/2014/09/13/the-catalan-way-2014-becomes-the-biggest-mobilization-in-european-history/> (Erişim Tarihi: 21.07.2022).
- Cizsek, E.L. (2016). Digital activism: How social media and dissensus inform theory and practice. *Public Relations Review*, 42 (2): 314-321
- Curran, J. (2012). Rethinking Internet History. In J. Curran, N. Fenton, and D. Freedman (Eds.), *Misunderstanding the Internet* (pp.34-67). New York and London: Routledge.
- Denning, (2022). Activism, Hactivism, and Cyberterrorism: The Internet as a Tool for Influencing Foreign Policy. <https://nautilus.org/global-problem-solving/activism-hactivism-and-cyberterrorism-the-internet-as-a-tool-for-influencing-foreign-policy-2/?view=pdf>

- Clarke, L. (2019). *Catalonia has created a new kind of online activism. Everyone should pay attention.* <https://www.wired.co.uk/article/barcelona-riots-catalonia-protests-news> (Erişim Tarihi: 20.07.2022).
- Dowling, A. (2019). Principal frames for interpretation of the Catalan independence challenge to Spain. *Catalan Journal of Communication and Cultural Studies*, 11(2): 303-309.
- Işık, G. (2018). Sanaldan Sokağa Kudüs Filistin'in Başkentidir ve Öyle Kalmalı Hareketi. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13): 157-172.
- Gilbreth, C., and Otero, G. (2001). Democratization in Mexico the Zapatista Uprising and Civil Society. *Sage Publications Latin American Perspectives*, 28(4): 7-29.
- Greenpeace Türkiye Twitter (2022). *Zehir Gemisi Sao Paulo Mücadelesinin Hikayesi*, <https://www.greenpeace.org/turkey/blog/zehir-gemisi-sao-paulo-mucadelesinin-hikayesi/> (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- Karatzogianni, A. (2015). *Firebrand Waves of Digital Activism 1994–2014*, New York: Palgrave Macmillan.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I., and Kelly, K., (2009). *New Media: A Critical Introduction*. New York and London: Routledge.
- Poblet, M. (2018). *Distributed, privacy-enhancing technologies in the 2017 Catalan referendum on independence: New tactics and models of participatory democracy.* (Online) <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/9402/7692> (Erişim Tarihi: 20.07.2022).
- Sağlam, R. (2022). *Ölüm gemisine izin vermeyin*, <https://www.evrensel.net/haber/466040/olum-gemisine-izin-vermeyin>. (Erişim Tarihi: 25.09.2022).
- Samuels, B. (2011). Facebook, Twitter, YouTube—and Democracy, *American Association of University Professors*, 97(4): 32-34.
- Shirky, C. (2011). The political power of social media: Technology, the public sphere, and political change. *Foreign Affairs*, 90(1): 28-41.
- Sholk, R.S. (2010). The Zapatista Social Movement: Innovation and Sustainability, *Alternatives: Global, Local, Political*, 35(3): 269–290.
- Silverstone, R. (1999). What's New about New Media?: Introduction. *New Media & Society*, 1(1): 10–12.
- Tilly, C. (2008). Toplumsal Hareketler 21. Yüzyıla Giriyor. In Doğan Y. Çetinkaya (Editör). *Toplumsal Hareketler, Tarih, Teori ve Deneyim*. İletişim Yayınları.
- Trere, E. and Kaun, A. (2021). Digital Media Activism: A Situated, Historical, and Ecological Approach Beyond the Technological Sublime. In Gabriele Balbi, Nelson Ribeiro, Valérie Schafer and Christian Schwarzenegger (Eds.), *Digital Roots Historicizing Media and Communication Concepts of the Digital Age*. De Gruyter Oldenbourg.
- Vegh, S. (2003). Classifying forms of online activism: The case of cyber-protests against the World Bank. In M. McCaughey & A. Michael (Eds.), *Cyberactivism: Online activism in theory and practice*. (pp.71-95). New York and London: Routledge.
- Zald, M. N., and Ash, R. (1966). Social movement organizations: Growth, decay and change. *Social Forces, Public Relations Review*, 44(3), 327–341.